

דגם תשובות – בית, חינוך ומשפחה – עולים חדשים – מס' 005374, קיץ תשע"ט

הערה למעריך: הכתוב בסוגריים מרובעים אינו מחייב את הנבחן.

פרק ראשון

על הנבחן לענות על ארבע מן השאלות 1-5.

1. יצר ויצירה

- א. המגע בין איש לאישה הוא דבר יקר ונעלה וצריך להיזהר ולהשתמש בו רק לחיבור שבין איש לאשתו (עמ' 20).
- ב. (1) מהות הקימה של הצדיק היא דרך שבע הנפילות שלו.
(2) גם הגדולים לא חיו במנוחה מהיצר הרע, אלא, אדרבה, חוו מלחמות ומאבקים פנימיים, נפילות והתגברויות, עד שהגיעו למעלה שהגיעו אליה.
(עמ' 23-24)

2. מתי להינשא?

- א. שמא יראה בה דבר מגונה ותתגנה עליו [ויעבור על מצוות "ואהבת לרעך כמוך"] (עמ' 28).
- ב. העוסק במצווה פטור מן המצווה (עמ' 29).
- ג. (1) להתגבר על הקושי של הרהורי עבירה (עמ' 31).
(2) — בגרות רגשית — בימינו רוב הנערים אינם בוגרים מבחינה רגשית. בימי קדם תהליכי ההתבגרות הנפשית היו מואצים. רוב הנערים שהגיעו לגיל שמונה-עשרה כבר היו בשלים לבנות בית.
— אחריות לנהל משפחה — למרבית הנערים היום חסרה אחריות לנהל משפחה בגיל שמונה-עשרה. בימי קדם בני העשרה כבר היו שותפים מלאים בכלכלת הבית והייתה להם אחריות חלקית על ניהולו.
— מבנה המשפחה ורמת הציפיות ההדדיות של בני הזוג — בימינו רמת הציפיות הרגשיות ההדדיות של בני הזוג גבוהה יותר מבעבר. לכן בגרות רגשית מפותחת מאוד היא תנאי לנישואין מוצלחים.
[הערה למעריך: די בנימוק אחד]
(עמ' 28)

3. קידושין ונישואין

- א. (1) קוראים את הכתובה בין שלב הקידושין ובין שלב הנישואין כדי להפריד בין שני השלבים [הפרדה זו היא תזכורת לאופי המיוחד של כל אחד מן השלבים] [לקבל גם: לאפשר לברך שנית על כוס יין] (עמ' 37).
(2) לומדים מכך שבאהבה אמיתית יש אחריות רבה והתחייבות גדולה (עמ' 38).
- ב. (1) בכל סעודה שנערכת עם החתן והכלה במשך שבעת ימי המשתה.
(2) מניין אנשים, "פנים חדשות" — אדם שלא היה נוכח בחתונה או בסעודת "שבע ברכות" קודמת של אותו זוג.
[הערה למעריך: די בתנאי אחד]
(עמ' 40)

4. מחויבויות שבין איש לאשתו; בניית הבית

- א.** כדי ליצור שותפות ואיזון במבנה הבית ובתפעולו. כך יימנע מצב שבו ירגיש האיש כי רק הוא נושא בנטל החובות בבית ויבואו בני הזוג לידי איבה (עמ' 45).
- ב.** לאישה מובטח סכום ראשוני שיעזור לה במצבה החדש כגרושה או כאלמנה (עמ' 46-47).
- ג.** אורז בפסח: דעה א [הרב חיים דוד הלוי] — כל עוד אין הדבר מפריע לשלום הבית האישה רשאית לנהוג כמנהג בית אביה והבעל אינו יכול לכפות עליה לנהוג כמנהגו. אולם אם הדבר גורם בעיה של "שלום בית" על האישה לקבל את מנהג בעלה.
- דעה ב [הרב עובדיה יוסף] — צריכה לנהוג כמנהג בעלה, כדי לא לפגוע בשלום הבית. (עמ' 54)

5. גירושין; ייבום

- א.** — גירושין באמצעות דיבור עלולים לגרום לתקלה שאישה שמזונה תטען שבעלה גירש אותה.
— גירושין באמצעות דיבור עלולים לגרום לריבוי מקרי גירושין.
— כתיבת גט עשויה לגרום לבעל להירגע ולהתחרט.
[הערה למעריך: די בשני טעמים]
(עמ' 78)
- ב.** כאשר הנישואים אסורים על פי ההלכה, כאשר האיש חולה במחלה מסוכנת ומדבקת, כאשר האיש עקר, כאשר האיש אינו מפרנס, כאשר האיש אינו מוכן לחיות חיי אישות עם אשתו, כאשר האיש נואף ובוגד באשתו, כאשר האיש נטש את משפחתו, כאשר האיש מתעלל פיזית ונפשית באשתו (עמ' 81).
- [הערה למעריך: די בשני מקרים]
- ג.** מצוות ייבום: כאשר אדם נשוי מת ולא השאיר אחריו ילדים, אחיו של המת נושא את האלמנה לאישה. המטרה: להקים שם לאח המת, הוולד שייולד ייחשב לממשיך שושלת האח המת. (עמ' 84)

פרק שני

על הנבחן לענות על שלוש מן השאלות 6-9.

6. קידושין

- א.** איסור עריות, איסור קשרי אישות בין המאורסים, היתר קשרי אישות לאחר חופה וקידושין.
[הערה למעריך: די בשני חלקים]
(עמ' 35)
- ב.** החפץ צריך להיות שווה פרוטה.
לומדים מכך שאין מדובר על קניין רכושני.
(עמ' 35-36)

7. מצוות עונה

- א.** (1) קשר פיזי בין איש לאשתו א חיי אישות בין בני זוג.
(2) הקדמה למצוות פרייה ורבייה וקשר המאפשר חיבור עמוק בין בני זוג.
(עמ' 57)
- ב.** — אצל בעלי החיים אין דבקות אלא אירוע מזדמן, ואצל איש ואשתו יש דבקות וקשר קבוע.
— אצל בעלי חיים מדובר רק בחיבור גשמי, ואצל איש ואשתו החיבור הוא מה', שמחבר את הזיווג ומאחד אותם.
[הערה למעריך: די בהבדל אחד]
(עמ' 59)

8. טומאה וטהרה

- א. (1)** סיבת האיסור להתקשט בימי הנידה: בימי הנידה יש צורך בריחוק פיזי מסוים כדי שלא להגיע לידי עבירה.
(2) סיבת ההיתר: התירו זאת לאחר זמן מה כדי שלא תתגנה האישה על הבעל ויבוא לגרשה.
 (עמ' 66)

ב. הגבורה של "הנער הצעיר": הנער הצעיר נמשך מאוד לאשתו החדשה אך מכיוון שראתה דם אינו קרב אליה, ולמרות הפיתוי לחטוא הוא מתגבר על יצרו. [אין מחיצה של ברזל, רק ערוגה של שושנים עדינה מפרידה, ויכול בקלות לרמוס אותה, אך הוא מתגבר ונמנע]. הגבורה של הנער הצעיר עולה על גבורתם של אלכסנדר מוקדון ונפוליאון כי היא באה לידי ביטוי בסתר בלי שאיש רואה (עמ' 67).

9. שאלות קצרות

- א.** הילד אינו שומר סוד והאיש והאישה יתביישו ממנו ולא יעברו עבירה (עמ' 22).
ב. שני תנאים הכרחיים לטבילה כשרה:
 — כל הגוף צריך להיות בבת אחת בתוך המים.
 — שלא יהיה דבר החוצץ בין הגוף למים.
 (עמ' 69)
ג. היבטים רעיוניים לחובת כיסוי הראש:
 — היופי של שיער האישה צריך להיות שמור לבעלה.
 — הבדלה והרחקה בין אישה נשואה ובין שאר העולם [לקבל גם: היכר לאישה נשואה] והוספת חיבור בין אישה לבעלה.
 (עמ' 75-76)
ד. הטעם למצוות כיבוד הורים הוא שראוי לאדם להכיר ולגמול חסד למי שעשו עימו טובה והביאוהו לעולם ויגעו למענו יגיעות רבות (עמ' 87).

פרק שלישי

על הנבחן לענות על שלוש מן השאלות 10-13.

10. קידושין

- א.** איסור עריות, איסור קשרי אישות בין המאורסים, היתר קשרי אישות לאחר חופה וקידושין.
 [הערה למערך: די בשני חלקים]
 (עמ' 35)
ב. החפץ צריך להיות שווה פרוטה.
 לומדים מכך שאין מדובר על קניין רכושני.
 (עמ' 35-36)

11. התנהלותה של משפחה

- א.** דרך ההתנהלות הראויה: לא לכפות אלא לנסות לשכנע.
 לומדים זאת מיעקב שכאשר ציווה אותו ה' לשוב לארץ-ישראל הוא לא הסתפק בהודעה לנשותיו על ציווי ה' אלא הקדים לספר להן את קורותיו עם לבן באופן שהן ישתכנעו בצורך להיפרד מאביהן.
 (עמ' 97)
ב. כי העוני יעבירונו על דעת קונו (עמ' 101).

12. קרבה וריחוק בחיי הזוגיות

- א. (1) סיבת האיסור להתקשט בימי הנידה:** בימי הנידה יש צורך בריחוק פיזי מסוים כדי שלא להגיע לידי עבירה.
(2) סיבת ההיתר: התירו זאת לאחר זמן מה כדי שלא תתגנה האישה על הבעל ויבוא לגרשה.
 (עמ' 111)

ב. הגבורה של "הנער הצעיר": הנער הצעיר נמשך מאוד לאשתו החדשה אך מכיוון שראתה דם אינו קרב אליה, ולמרות הפיתוי לחטוא הוא מתגבר על יצרו. [אין מחיצה של ברזל, רק ערוגה של שושנים עדינה מפרידה, ויכול בקלות לרמוס אותה, אך הוא מתגבר ונמנע]. הגבורה של הנער הצעיר עולה על גבורתם של אלכסנדר מוקדון ונפוליאון כי היא באה לידי ביטוי בסתר בלי שאיש רואה (עמ' 112).

13. שאלות קצרות

- א.** הילד אינו שומר סוד והאיש והאישה יתביישו ממנו ולא יעברו עבירה (עמ' 22).
ב. הטעם למצוות כיבוד הורים הוא שראוי לאדם להכיר ולגמול חסד למי שעשו עמו טובה והביאוהו לעולם ויגעו למענו יגיעות רבות (עמ' 87).
ג. כי אורחות החיים המוכרים לנו היום מאפשרים להשקיע זמן רב יותר מבעבר בלימוד תורה. ["אם לא תדענה הלכות נידה וטבילה, והלכות שבת והלכות ברכות, והלכות איסור והיתר, ובשר וחלב, וכיוצא בזה, איך יוכלו לקיימן ולהישמר בהן" – הרב יצחק יוסף; "לא ייתכן מצב מעוות שבו נשים רוכשות השכלה כללית ואינן מרחיבות בו בזמן את ידיעותיהן התורניות... אישה זקוקה ללימוד תורה... כערך עצמי, כמזון רוחני לנפש" – הרב יעקב אריאל] (עמ' 99).
ד. שני תנאים הכרחיים לטבילה כשרה:
 – כל הגוף צריך להיות בבת אחת בתוך המים.
 – שלא יהיה דבר החוצץ בין הגוף למים.
 (עמ' 113)